INVASSAT

ESTRATÈGIA VALENCIANA DE SEGURETAT, SALUT I BENESTAR LABORAL 2017-2020: Invertir en les persones

Aprovada pel Consell General de l'INVASSAT en la seua reunió de data 4 de juliol de 2017

ESTRATÈGIA VALENCIANA DE SEGURETAT, SALUT I BENESTAR LABORAL 2017-2020:
Invertir en les persones

Aprovada pel Consell General de l'INVASSAT
en la seua reunió de data 4 de juliol de 2017

PRÒLEG

L'Estratègia Valenciana de Seguretat, Salut i Benestar Laboral 2017 2020 naix del consens i compromís del Govern Valencià (GVA) amb les organitzacions empresarials i sindicals més representatives, i constituïx un dels punts més rellevants del diàleg social, ja que establix el marc general de les polítiques de prevenció de riscos laborals per a la Comunitat Valenciana (CV), a més de ser una ferramenta dirigida a combatre la sinistralitat laboral, i millorar els nivells de seguretat, salut i benestar laboral de les persones treballadores.

Esta estratègia es fonamenta en dos valors principals, que són la prevenció i la col·laboració entre totes les parts implicades per a realitzar l'acció preventiva. En este sentit, la prevenció com el mig més eficaç per a reduir accidents laborals i malalties professionals, i la col·laboració de totes les parts implicades (GVA, empreses i població treballadora) per a impulsar i millorar les condicions de treball.

En conseqüència, el diàleg social es configura com el motor de les polítiques públiques integrant la prevenció de riscos laborals en totes les seues actuacions i propostes.

L'impuls i desenrotllament eficient de les polítiques de seguretat i salut en el treball, requerix la plena col·laboració de les interlocutores econòmiques i sindicals més representatives, per a la qual cosa és necessari garantir la posada en marxa d'iniciatives i instruments que contribuïsquen a la millora dels sistemes de prevenció i afavorisca la coordinació entre totes les parts implicades, a fi d'aconseguir una millora de les condicions de seguretat, salut i benestar de la nostra població treballadora.

La GVA contemplarà per a això en els seus pressupostos, la dotació de recursos humans i materials suficients i adequats que permeten ser impulsades amb criteris d'eficàcia, coordinació i participació.

Amb el present document i la seua publicació, pretenem divulgar i donar a conéixer totes les parts implicades, i a la societat valenciana en general, els

quatre grans objectius que s'han de desenrotllar en els pròxims anys, i les línies d'actuació estratègiques previstes en els plans anuals, junt amb les concretes accions que s'han d'implementar per a abordar la gestió dels riscos més prioritaris.

ANÀLISI DE SITUACIÓ: DIAGNÒSTIC DE PUNTS CRÍTICS

0. INTRODUCCIÓ

L'actual estratègia de la Unió Europea en matèria de salut i seguretat en el treball 2014-2020, arreplega que un dels objectius clau d'este marc europeu és continuar consolidant les estratègies nacionals de seguretat i salut en el treball de manera que reflectisquen les prioritats establides en aquell, degudament adaptades al context nacional corresponent.

El Govern espanyol va elaborar l'Estratègia Espanyola de Seguretat i Salut en el Treball 2015-2020, amb la col·laboració de les comunitats autònomes i agents socials. D'esta manera es va establir un marc estratègic de referència amb objectius consensuats per les principals interlocutores i que permet als poders públics ordenar les seues actuacions de manera coherent i eficient, per mitjà de l'aplicació de directrius comunes i compartides en el conjunt de l'Estat.

El present document, que arreplega l'Estratègia Valenciana de Seguretat, Salut i Benestar Laboral 2017-2020 inspirant-se en les directrius anteriors, pretén ajudar a les empreses de la Comunitat Valenciana a aconseguir sistemes de gestió preventiva eficaços, que permetan no sols la reducció de danys derivats del treball en els seus centres productius, sinó que a més proveïsquen llocs de treball més segurs i saludables. Es pretén per tant establir un marc comú i compartit de la prevenció de riscos laborals que permeta un enfocament integrat en les polítiques de seguretat i salut, adaptades a l'evolució del mercat laboral i als riscos existents i emergents.

La present estratègia ha sigut elaborada entre l'Administració i els agents econòmics i socials més representatius, per mitjà d'un grup de treball creat a este efecte, que ha tingut en compte a més dels documents tècnics, alguns d'ells relacionats en l'apartat "Referències bibliogràfiques", la informació obtinguda informadora clau i una anàlisi DAFO sobre l'estat de situació de seguretat i la salut en el treball a la Comunitat Valenciana.

El document té dos parts clarament diferenciades: en la primera part s'aborda el diagnòstic de situació que finalitza amb les conclusions més

importants; en la segona part del document s'arrepleguen els principis rectors de l'estratègia, així com els objectius estratègics, les línies d'acció que les desenrotllaran i com va a emportar-se a efecte la implantació, control i seguiment de l'estratègia.

1. ESTRUCTURA SOCIO-ECONÒMICA

La tercialización de l'ocupació, l'alta taxa de temporalitat i una elevada concentració de l'ocupació en la xicoteta i mitja empresa caracteritzen el mercat de treball de la Comunitat Valenciana.

Considerant exclusivament a les empreses amb personal assalariat a què els afecta directament la Llei de Prevenció de Riscos Laborales, de les 158.400 empreses amb personal assalariat de la Comunitat Valenciana, 143.669 tenen menys de 10 persones treballadores, la qual cosa representa un 90,7% de Microempreses, sent 156.111 empreses les que tenen menys de 50 persones assalariades, la qual cosa representa un 98,6% de Pimes (Dades obtingudes del Directori central d'Empresas-DIRTE de l'INE, desembre 2016).

Les persones treballadores estrangeres ascendixen a 192.272, un 10,9% de la població afiliada a la Seguretat Social (Estadístiques Seguretat Social, desembre 2016).

Amb 1.973.800 persones ocupades, el sector servicis agrupa el 74,5% de la dita població i el 81,0% de les empreses.

La temporalitat afecta el 27,5% de la població assalariada, en part deguda a l'estacionalitat de determinats sectors productius. El 35% de les empreses valencianes tenen una taxa de temporalitat superior al 40%. La taxa de desocupació se situa en un 19,15%.

El 45,6% de la població ocupada són dones. L'ocupació de la dona es caracteritza per una menor participació en el mercat de treball i per la concentració en determinades activitats del sector servicis, fonamentalment Comerç, Administració Pública i Activitats recreatives i llars.

PRINCIPALS INDICADORS D'OCUPACIÓ						
	Total		Hòmens		Dones	
	CV	Total nacional	CV	Total nacional	CV	Total nacional
Taxa d'activitat	59,50	58,95	64,58	64,80	54,63	53,41
Taxa d'ocupació	48,11	47,97	53,29	53,64	43,15	42,59
Taxa de desocupació	19,15	18,63	19,47	17,22	21,02	20,25
Taxa de temporalitat	27,5	26,47	26,6	26,1	27,5	26,9
Treball a temps parcial	19,8	15,31	10,3	7,7	31,2	24,4
Fo EPA, 4e tr de 2						

2. CONDICIONS DE TREBALL I SALUT

2.1 Percepció de riscos per la població treballadora

Segons les últimes dades disponibles de la Comunitat Valenciana[1] els riscos ergonòmics i psicosocials són els més freqüents. Els riscos relacionats amb posicions doloroses o esgotadores, els deguts a moviments repetitius i manipulació manual de càrregues, a la utilització de màquines i ferramentes i els deguts a factors organitzatius i psicosocials són els riscos més assenyalats per la població treballadora.

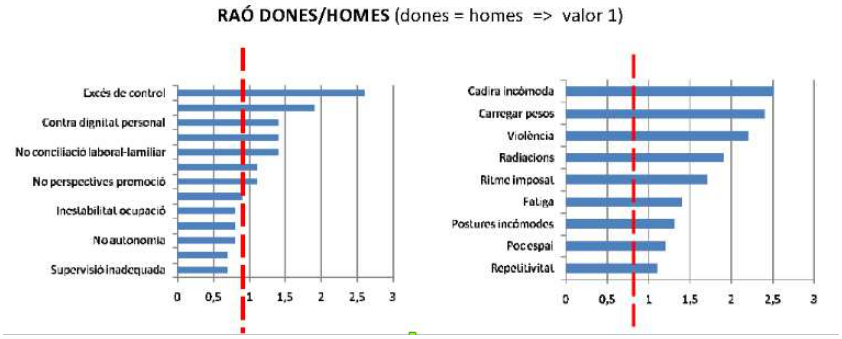
El 27% de les persones treballadores manifesta alguna molèstia per aspectes relacionats amb el lloc de treball. Destaca amb la major freqüència de queixes referides a estos indicadors la construcció amb el 40% de persones treballadores.

El 61,2% de les persones treballadores entrevistades assenyala almenys un factor psicosocial com un aspecte que li genera molèsties en el treball. Els tres aspectes que mes valoren són: un treball millor remunerat (79%), un treball amb millor horari (37,5%) i un treball mes pròxim al seu domicili (27,4%).

Els problemes mes freqüents relacionats amb les conductes violentes i discriminatòries en el treball són els relacionats amb la violència verbal: violència verbal, per part de clientela, alumnat, pacients, persones passatgeres, etc. (6,7%) i violència verbal, per persones pertanyents a l'empresa (4,9%).

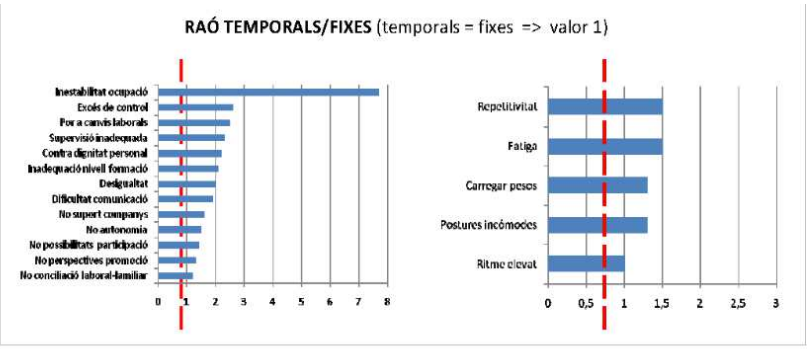
El 27,8% del personal indica que en el seu lloc de treball hi ha excés de soroll, fins a haver d'alçar la veu per a comunicar-se. El 26,4% indica que en el seu lloc de treball hi ha fred o calor excessiva. El 23,9% assenyala que en el seu lloc de treball està sotmés a ambients pulverulents.

Les dades indiquen un patró diferencial de sexe. Els factors de risc de seguretat tenen una major prevalença en general per al sexe masculí. La distribució dels aspectes molestos en el lloc de treball varia segons sexe, sent desfavorable per al sexe femení quant a postures incòmodes, fatiga i càrrega de pesos, i desfavorable per al sexe masculí amb relació a l'ús d'ordinadors durant períodes de més d'una hora.



Patró de gènere: percepció per la població treballadora. Font: II Enquesta de Condicions de Treball de la CV[1]

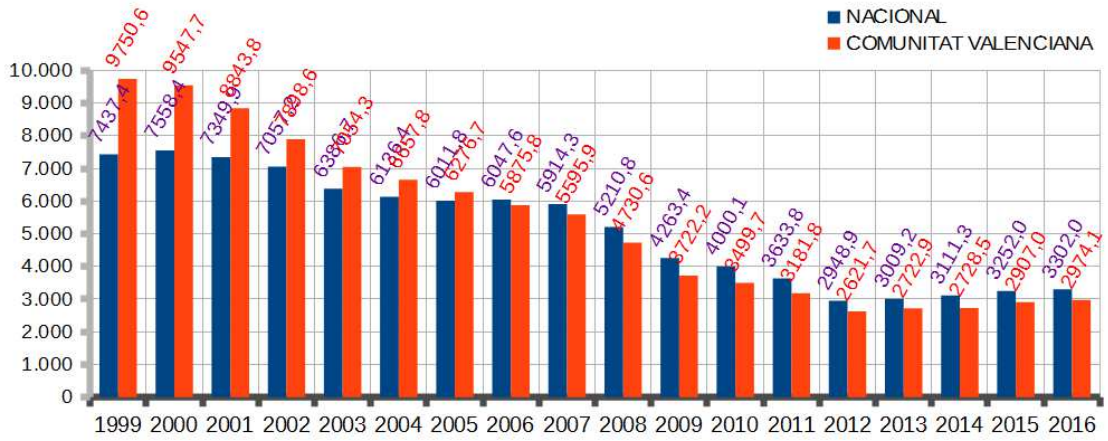
Les dades indiquen igualment un patró diferencial en l'exposició a factors de risc segons tipus de contracte, sent en general, desfavorable per a la població temporal.



Patró de temporalitat: percepció per la població treballadora. Font: II Enquesta de Condicions de Treball de la CV[1]

2.2 Accidents de treball.

L'evolució d'accidents amb baixa en jornada de treball ha sigut bona amb reduccions molt importants des de 1999. Entre els anys 2000 i 2012 s'ha produït una reducció de l'índex d'incidència d'accidents totals amb baixa en jornada de treball del 72,54%. En el cas dels accidents in itinere la reducció ha sigut menor, un 42,05% en el mateix període de temps. No obstant això, és a partir de 2013 quan es produïx un canvi de tendència amb índexs d'incidència creixents any a any[2].



Evolució de l'índex d'incidència des de l'any 1999. Comparativa a nivell Nacional i Comunitat Valenciana[2]

De gener a desembre de 2016, a la Comunitat Valenciana es van registrar un total de 42.062 accidents amb baixa en jornada de treball, amb un augment de 2.567 casos en relació amb el mateix període de l'any anterior, la qual cosa representa un increment del 6,5%.[3]

Pel que fa a sectors productius, la distribució del total dels accidents és la següent: el sector Agrari amb 3.668 casos representa un 8,7%, la Indústria amb 9.074 casos representa un 21,6%, la Construcció amb 3.926 casos representa un 9,3% i els Servicis amb 25.394 casos representa un 60,4%.[3]

L'índex d'incidència del total d'accidents amb baixa en jornada de treball va ser de 2.980,2 casos per cada 100.000 persones treballadores exposades, experimentant un increment del 2,5 %.[3]

En el període considerat, la població exposada al risc va ser de 1.411.388 persones treballadores, un 3,9% més que en el mateix període interanual anterior.[3]

Els accidents greus van ser 298 casos, amb un augment de 20 casos, la qual cosa representa un increment del 7,2%[3]. L'índex d'incidència dels accidents greus va ser de 21,1 casos per cada cent mil persones treballadores exposades, amb un increment del 3,1%.[3]

Els accidents mortals van ser 42 casos, amb una disminució d'11 casos que representa una reducció del 20,8%[3]. L'índex d'incidència dels accidents mortals va ser de 3,0 casos per cada cent mil persones treballadores exposades, amb una reducció del 23,8%[3]. Dels 42 casos registrats, 21, és a dir, el 50,0% d'estos, van ser patologies no traumàtiques (accidents cardiovasculars), 8 casos, és a dir, el 19,0% van ser accidents associats al tràfic i la resta, 13 casos, van ser accidents traumàtics i representen el 31,0%.[3]

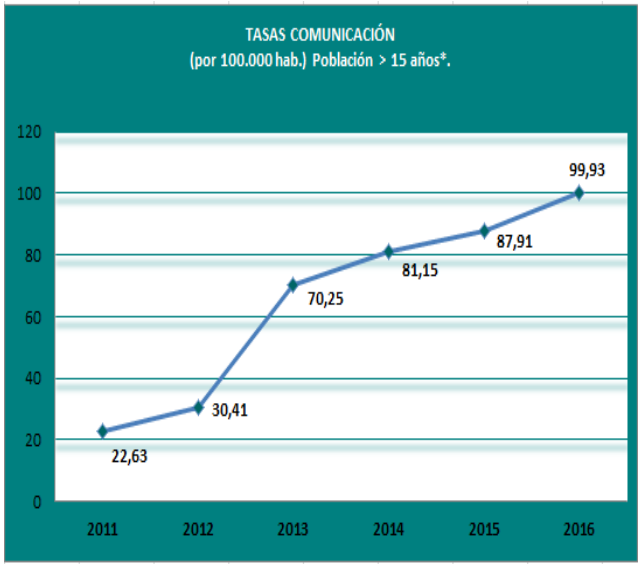
Les microempreses i pimes acumulen aproximadament el 80% d'accidents amb baixa en jornada de treball durant el 2016. El 34,23% dels accidents greus i el 42,85% dels mortals ocorren en empreses de menys de 10 persones treballadores.[4]

Els indicadors d'accidents per tràfic, tant per a accidents in itinere com en missió, són encara importants**.** En 2016, el 8% dels accidents greus en jornada de treball es degueren a tràfics. El percentatge puja al 22% quan es tracta d'accidents mortals. Durant 2016 ocorregueren 17 accidents in itinere mortals i 68 greus.[4]

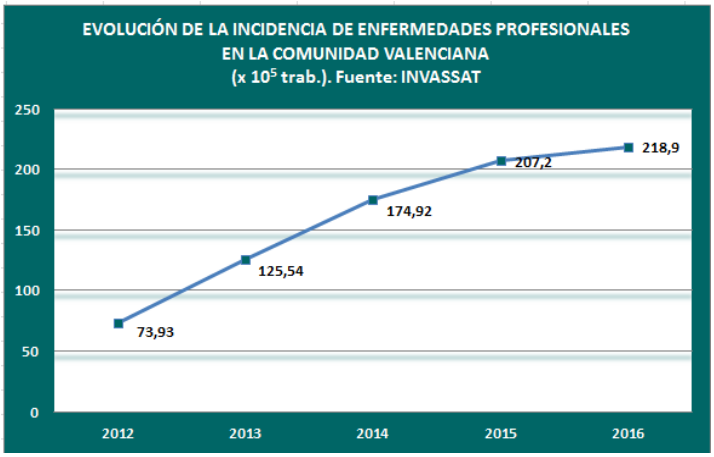
2.3 Malalties professionals

Les malalties professionals continuen sent una realitat mal coneguda. Hi ha consens en què les estadístiques oficials, com ocorre en la majoria dels països, infraregistren estes enfermedades[5y6], quedant en segon pla, després dels accidents de treball. Eixe desconeixement repercutix negativament sobretot en les persones treballadores que les patixen i en les empreses, i dificulta la prevenció. Esta problemàtica i la necessitat de fer aflorar malalties professionals ocultes i evitar la infradeclaració s'arreplega en el propi Reial Decret 1299/2006, de 10 de novembre, pel qual s'aprova el quadro de malalties professionals en el sistema de la Seguretat Social i s'establixen criteris per a la seua notificació i registre.

No obstant això, a la Comunitat Valenciana, s'observa una tendència creixent en les malalties professionals reconegudes, paral·lelament a la millora dels sistemes de comunicació d'estes malalties detectades en el sistema sanitari públic[6]. El Sistema d'Informació Sanitària i Vigilància Epidemiològica Laboral (SISVEL), desenrotllat per la Direcció General de Salut Pública de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, es consolida i és reconegut com un sistema eficaç per a la detecció de malalties profesionales[7] i està tenint un impacte considerable en les estadístiques oficials, de manera que, en els últims 4 anys el seu número s'ha multiplicat per 3, encara que les xifres han d'estar encara molt per davall de les estimacions publicadas[8] sobretot en malalties respiratòries i càncer.



Sospites de malalties professionals comunicades. Font (2011-2013): Abucasis / Font (2014-2016): Alumbra



Malalties professionals declarades

En la Comunitat Valenciana, durant el període de gener a desembre de 2016, el nombre de parts totals comunicats de Malalties Professionals (EEPP) va ser 3.090 (276 casos més que en el mateix interval del període anterior), el que representa un augment del 9,8%.

Destaquen les malalties professionals causades per agents físics (grup 2), amb el 91,7% del total de casos registrats.[9]

Quant a parts, els homes representen el 41,9% i les dones el 58,1%. Pel que fa a la distribució per sectors, les EEPP comunicades són les següents: 91 parts en el sector agrari, 999 en el de la indústria, 141 en construcció i 1.859 en el sector servicis.[9]

Pel que fa als Grups d'EEPP establits en el Reial Decret 1299/2006 per percentatges, es distribuïxen de la manera següent: en el Grup 1 (agents químics) el 1,3%; en el Grup 2 (agents físics) el 91,7%; en el Grup 3 (agents biològics) el 0,9%; en el Grup 4 (inhalació de substàncies) el 2,5%; en el Grup 5 (altres) el 3,5% i en el Grup 6 (agents cancerígens) el 0,1%.[9]

3. GESTIÓ DE LA PREVENCIÓ EN L'EMPRESA

3.1 Cultura de salut i prevenció en l'estratègia empresarial

És fonamental generar una cultura preventiva, de manera que la salut siga considerada com un valor estratègic en les empreses. El principal factor motivador per a la gestió preventiva continua sent el compliment d'una obligació legal (90,5%) i evitar la multa o sanció pel seu incompliment *(81%).*[10]

Tant el marc estratègic europeo[11] com l'estratègia espanyola de seguretat i salut en el trabajo[12] coincidixen en que han d'establir-se mesures per a facilitar el compliment normatiu en matèria de salut i seguretat en el treball, partint de la informació i formació com a base per a millorar la cultura preventiva, en particular en les microempreses i pime´s. Per a 3 de cada 10 centres de treball la complexitat normativa *és* citada com a barrera a l'activitat preventiva.[10]

L'actual situació econòmica està fent que es reduïsquen les inversions preventives necessàries. Sis de cada deu centres de treball compten amb pressupost anual destinat a la prevenció de riscos laborals. Un 14% dels centres de treball afirma haver reduït recursos destinats a la prevenció en els últims tres anys degut a la situació econòmica.[10]

Les dades disponibles de les 988 enquestes de valoració, sobre 2.774 empreses que almenys van tindre tres sinistres, del Pla d'actuació contra la sinistralitat laboral 2016 de l'INVASSAT, apunten a una gestió de la prevenció formal i no real i efectiva. El 92,81% d'empreses disposa de Pla de Prevenció però només el 42,09% d'estes ho té implantat. El 93,02% de les empreses disposa de planificació d'activitats preventives però entorn d'un 60% d'estes no

tenen terminis d'execució, responsables i recursos econòmics i tècnics assignats[13].

La implicació dels càrrecs directius en la prevenció és clau. En el 54% dels centres de treball de 20 o més persones empleades, els alts càrrecs de la direcció tracten els temes referits a la prevenció de riscos laborals de forma habitual. En el 34,5% es fa de forma ocasional i en un 10% dels casos açò no es fa quasi mai.[10]

3.2 El sistema de prevenció en les empreses i les activitats preventives.

L'externalització dels servicis de prevenció és la modalitat organitzativa més adoptada per les empreses valencianes. Segons dades del SERPA, un total de 103 servicis de prevenció aliens tenen concerts amb empreses de la Comunitat Valenciana. D'ells, 61 compten amb instal·lacions ubicades en la Comunitat i 39 d'ells són servicis acreditats per l'autoritat laboral de la CV.

La vigilància de la salut amb mitjans propis és l'opció triada per 113 empreses. Els servicis de prevenció mancomunats són una opció escassament adoptada per les empreses.

Les avaluacions de riscos

Les avaluacions de riscos, base de la prevenció, estan polaritzades pels aspectes relacionats amb la seguretat en el treball. Difícilment es podran abordar les qüestions higièniques, ergonòmiques i psicosocials si no són correctament identificades i avaluades. Les avaluacions d'estos riscos són deficients o incompletes en matèria de riscos higiènics, ergonòmics i psicosocials. En matèria d'equips de treball estos són parcialment avaluats en un 36,23% i no avaluats en un 6% dels casos[13].

Igualment esta falta d'identificació i/o les deficiències en les avaluacions ocorre amb els riscos relacionats amb la seguretat viària, i en conseqüència l'actuació de les empreses en matèria de seguretat viària és insuficient. Del

total d'accidents laborals amb baixa en jornada de treball, que es van registrar durant l'any 2016 a la Comunitat Valenciana, els associats al tràfic van suposar el 19,0% dels mortals, el 7,9% dels greus i el 3,5% dels lleus. Així, quasi 1 de cada 5 morts que es van produir durant 2016 a la nostra Comunitat, com a conseqüència d'un accident de treball en jornada, va estar vinculada al tràfic. En general, només en el 11,95% de les empreses són considerats els vehicles empleats en missió com a equips de treball.[14]

D'altra banda, només en un 19,58% de les empreses s'adopten mesures per a disminuir el nombre de trasllats empresa-domicili del personal.[14]

Formació i informació

Encara que s'ha avançat molt en matèria formativa, queda un llarg camí per recórrer ja que encara es detecten carències importants. En el 40,4% de les empreses només algunes persones treballadores han rebut formació general. El percentatge anterior puja al 50,6% quan es tracta de formació específica del lloc de treball[1]. Huit de cada deu centres de treball que disposen de persones delegades de prevenció asseguren que aquestes reben formació durant el seu horari laboral.

En matèria de formació sobre riscos psicosocials hi ha grans diferències entre empreses segons la seua dimensió. El 70,4% de les empreses amb plantilla de més de 50 persones ha impartit formació en esta matèria, però només s'ha realitzat en el 47% de les empreses de menys de 50 persones[10].

Les dades disponibles apunten que la *formació* donada per l'empresa sobre riscos laborals i la informació sobre els riscos laborals específics del lloc de treball és significativament més baixa entre les dones i el personal temporal. Més d'un terç d'estos col·lectius manifesta que no rep formació en matèria de prevenció de riscos laborals i una de cada quatre persones treballadores d'estos col·lectius manifesta que no rep esta informació sobre els riscos[1].

Cal tindre en consideració la minva dels recursos formatius en matèria de P.R.L., que afecta des de 2012 especialment a les activitats formatives realitzades pels agents econòmics i socials.

Vigilància de la salut

Segons la VII Enquesta Nacional de Condicions de Treball, la vigilància de la salut és oferida per l'empresa al 65% de la població treballadora, sent acceptada pel 54%. S'observen diferències per gènere i tipus de contracte. L'oferiment és major en hòmens (71%) que en dones (59%), i major en contractes indefinits (75%) que en contractes temporals (52%).

Segons la informació obtinguda de la inspecció sanitària d'estos servicis, en general s'apliquen els protocols específics de vigilància sanitària específica en aquells llocs de treball per als que s'ha realitzat correctament l'avaluació de riscos laborals. La falta d'integració amb la resta de disciplines, les deficiències en la vigilància de la salut col·lectiva i l'escassa utilització de la informació obtinguda per a la prevenció són els problemes detectats amb més freqüència.

3.3 Compromís i participació en la gestió de la salut en les empreses

Si bé s'ha avançat de forma important en matèria de representació del personal en el que s'ha relacionat amb la prevenció de riscos laborals encara hi ha molt marge de millora.

La presència de la persona delegada de prevenció és lleugerament inferior a Espanya que en la mitjana de la UE-28. Esta presència creix progressivament amb l'augment de la plantilla: esta figura està present en el 41,1% de centres de 5 a 9 persones empleades i en el 93,0% de centres de 250 o més. El Comité de Seguretat i Salut està constituït en 2 de cada 3 centres entre 50 i 249 persones empleades i pràcticament en tots els majors de 249.[10]

La comunicació en matèria de prevenció de riscos laborals és habitual entre la direcció i representants dels personal en el 46% dels centres de treball, i en el 45% tot just té lloc quan sorgixen problemes concrets. S'observen diferències segons la grandària de la plantilla. En empreses de més

de 250 persones el diàleg és habitual en el 87% i en empreses de menys de 10 en un 42%[10].

4. L'ACCIÓ INSTITUCIONAL EN SALUT I SEGURETAT EN EL TREBALL

Les institucions tenen un paper fonamental en la sensibilització, l'impuls i promoció de la salut i seguretat en el treball.

Les entitats públiques juguen un paper primordial en matèria d'estudi, promoció, assessorament i vigilància i control. Es requerix una acció coordinada de les distintes administracions i departaments, que reduïsca esforços duplicats i que faça més eficient l'actuació administrativa en matèria de salut i seguretat en el treball, així com una major col·laboració entre estes per a aconseguir objectius únics i comuns.

En este sentit, s'evidencia la necessitat d'una estratègia de reforç i reorientació de les dites funcions per a donar resposta als reptes actuals i futurs, especialment en el desenrotllament d'un sistema d'informació potent i coordinat, capaç de transmetre de forma més eficaç coneixement i ferramentes que servisquen les persones treballadores, empresàries i les seues organitzacions per al desenrotllament de les seues actuacions preventives**,** així com a la pròpia administració en el desenrotllament de polítiques preventives i, en general, a totes les parts interessades[13], millorant l'accessibilitat a la informació que es troba en els registres públics provincials relatius a Delegats de Prevenció i Comités de Seguretat i Salut en el Treball de les empreses i impulsant el registre de Servicis de Prevenció Propis i de Personal designat per les empreses, per a dur a terme tasques preventives.

Les actuacions de vigilància, control, la labor d'assistència, mediació i de suport necessiten ser potenciades, ajustades a les necessitats actuals i que reforcen la coordinació entre les administracions.

Excepte en la formació professional, la SST no està integrada de forma transversal en el sistema educatiu oficial. Esta integració és absolutament necessària si es vol generar a mitjà i llarg termini una cultura preventiva sòlida en la nostra societat[12].

La investigació en matèria de SST continua sent una clara debilitat del sistema preventiu. És necessari potenciar i establir línies prioritàries d'investigació que permetan millorar l'adquisició i transferència del coneixement[12].

5. CONCLUSIONS

- No es potencien prou estratègies de promoció i integració de la cultura de la seguretat i de la salut. Per això, la sensibilitat respecte a la seguretat i salut en l'entorn laboral, en les Administracions Públiques i en la societat valenciana en general és encara insuficient.
- Es detecten dèficits en el suport institucional a les empreses, que afecta de forma especial a les xicotetes i mitges empreses, havent dáfavorir la posada en valor de l'esforç preventiu continuat.
- La participació i el diàleg social com a eix en què se sustenta la prevenció en l'empresa, és millorable i necessari i per tant ha de potenciar-se.
- Es detecten carències significatives en les avaluacions de riscos que disposen les empreses, en especial sobre els riscos ergonòmics i psicosocials, així com amb determinats riscos emergents derivats de les noves formes de treball, tecnologies i substàncies empleades.
- Encara hi ha carències en matèria de formació i informació d'empresaris, persones treballadores, delegades de prevenció i treballadores designades.
- Es constaten dèficits en relació amb la qualitat que presten els servicis de prevenció. Per això, són necessàries estratègies que afavorisquen la qualitat i bones pràctiques d'aquells. És necessari el reconeixement, difusió i transferència de bones pràctiques.
- Es constaten diferències de gènere en les condicions de treball, seguretat i salut, derivades de les diferents situacions en el mercat de treball. Per tant, resulta imprescindible la incorporació de la perspectiva de gènere, com a eix transversal en les actuacions de salut i seguretat en el treball. Les dades disponibles apunten també a diferències en la cobertura i accés al sistema preventiu.
- Encara hui es detecten carències en matèria de protecció de certs col·lectius específics més desprotegits o vulnerables. Conseqüentment, han de desenrotllar-se estratègies preventives

dirigides a col·lectius com: persones amb contracte temporal, autònomes, empleades de servei domèstic, jóvens, persones treballadores especialment vulnerables a determinats riscos, així com de major edat.

PRINCIPIS RECTORS: OBJECTIUS, LÍNIES I ACCIONS

1. PRINCIPIS RECTORS

La present estratègia incorpora els següents principis rectors:

- Considera la **seguretat i salut de la població treballadora** com un objectiu global que pretén el màxim benestar de les persones, amb independència de la seua situació ocupacional.
- Ordena la intervenció en favor de la seguretat i la salut de la població treballadora per mitjà d'una **política integral** que incorpora accions de prevenció de danys i de promoció de la salut, dins i fora de l'àmbit laboral.
- Incorpora de forma transversal **l'equitat** a tots els nivells i la **perspectiva de gènere** com a valors essencials de les polítiques públiques.
- Promou processos de diagnòstic **participatiu de necessitats** com a punt de partida per a la formulació i aplicació d'accions de millora i per a la mobilització social en favor dels objectius de salut.
- Es basa en la millor evidència **científica** disponible per a aconseguir la major eficàcia i qualitat en les actuacions.
- Considera el diàleg **social** amb les organitzacions empresarials i sindicals més representatives com el pilar fonamental de tota l'acció política en favor de la seguretat i salut de la població treballadora.
- Potència la coordinació **dels recursos públics** per a garantir la coherència i optimitzar l'efectivitat de totes les actuacions institucionals.

2. OBJECTIUS ESTRATÈGICS

- **Objectiu 1**. Impulsar i enfortir les institucions públiques valencianes dedicades a la Prevenció de Riscos Laborals per a la promoció de la seguretat, la salut i el benestar laboral com un valor estratègic de l'economia valenciana.

- **Objectiu 2.** Promoure la gestió efectiva de la seguretat i la salut en les empreses valencianes basada en la cultura preventiva i la millora contínua, potenciant les actuacions de les administracions públiques valencianes en matèria d'anàlisi, investigació, promoció, formació, suport, assessorament, vigilància i control de la prevenció de riscos laborals.

- **Objectiu 3**. Millorar la seguretat i salut de la població treballadora, amb especial atenció a col·lectius i sectors d'activitats de major risc.

- **Objectiu 4**. Enfortir la participació de la interlocució social i la implicació de les persones empresàries i treballadores en la millora de la seguretat i salut en el treball.

3. LÍNIES I ACCIONS

Objectiu 1. Impulsar i enfortir les institucions públiques valencianes dedicades a la Prevenció de Riscos Laborals per a la promoció de la seguretat, la salut i el benestar laboral com un valor estratègic de l'economia valenciana.

L 1.1. Liderar decididament des de la Generalitat Valenciana i les administracions públiques la promoció de la seguretat, la salut i el benestar de la població treballadora a la Comunitat Valenciana.

a) Promover una gestió exemplar de la seguretat, la salut i benestar laboral de totes les persones treballadores.

b) Potenciar l'atenció a la seguretat i la salut laboral en l'agenda política i parlamentària a la Comunitat Valenciana.

c) Utilizar la capacitat d'inversió i contractació del govern valencià per a promoure la seguretat, la salut i el benestar laboral.

d) Reforzar els recursos existents, tant humans com econòmics, per a poder dur a terme les actuacions pertinents d'esta política.

L 1.2. Promoure un compromís social en favor del treball saludable i de la gestió empresarial orientada a les persones.

a) Posar en evidència el valor estratègic de la seguretat i la salut com a criteri d'excel·lència i evidenciar els costos de la no prevenció sobre l'economia.

b) Afavorir la concertació social i el compromís cooperatiu entre agents econòmics i socials en favor de la seguretat i salut en el treball .

c) Potenciar el suport i reconeixement social de les bones pràctiques empresarials en la gestió de la seguretat i la salut i el benestar laboral.

L 1.3. Posar a disposició de les diferents parts implicades el millor coneixement científic disponible i les ferramentes operatives necessàries per a la seua aplicació efectiva en la gestió de la seguretat i la salut al treball.

a) Potenciar la mobilització dels recursos d'investigació disponibles en favor de la seguretat, la salut i el benestar de la població treballadora.

b) Promoure una transferència sistemàtica del coneixement científic a les instàncies de decisió política i social.

c) Dissenyar i posar a disposició de les empreses i persones treballadores ferramentes operatives de gestió de la seguretat, la salut i el benestar laboral.

d) Desenrotllar un sistema d'informació potent i coordinat, capaç de transmetre de forma més eficaç coneixement i ferramentes que servisquen les persones treballadores, empresàries i les seues organitzacions, així com a la pròpia administració en el desenrotllament de polítiques preventives.

Objectiu 2. Promoure la gestió efectiva de la seguretat i la salut en les empreses valencianes basada en la cultura preventiva i la millora contínua, potenciant les actuacions de les administracions públiques valencianes en matèria d'anàlisi, investigació, promoció, formació, suport, assessorament, vigilància i control de la prevenció de riscos laborals.

L 2.1. Millorar l'efectivitat de l'acció institucional de vigilància i control amb vista a potenciar un esforç preventiu continuat en les empreses.

a) Combinar la vigilància i control punitiu dels incompliments normatius amb iniciatives de motivació i incentivació.

b) Potenciar i posar en valor l'esforç preventiu continuat en les empreses.

c) Fer un seguiment i avaluació sistemàtics sobre l'efectivitat del compliment normatiu (observatori).

d) Desenvolupar procediments de col·laboració entre les diferents administracions públiques per a potenciar accions conjuntes.

L 2.2. Promoure una cultura preventiva a l'empresa basada en el compromís empresarial i la gestió participativa de la prevenció.

a) Millorar la comprensió sobre el significat i projecció del concepte de cultura preventiva entre persones empresàries i treballadores.

b) Posar a disposició de les empreses i persones treballadores ferramentes d'informació, assessorament i suport per a potenciar la cultura preventiva.

c) Promoure el lideratge i la participació activa en la gestió quotidiana de la prevenció a l'empresa.

L 2.3. Promoure i facilitar una gestió preventiva de qualitat a les empreses.

a) Potenciar la qualitat de l'assessorament tècnic preventiu a les empreses per part dels servicis de prevenció.

b) Facilitar i donar suport a la gestió de la prevenció en les pimes.

c) Promoure la col·laboració preventiva interempreses (sectors, polígons, cadenes de subministrament).

d) Potenciar la col·laboració entre els servicis de prevenció i el sistema valencià de salut.

e) Mejorar i facilitar l'accessibilitat als registres públics provincials relatius a persones delegades de prevenció i comités de seguretat i salut de les empreses.

f) Creación d'un registre públic de persones treballadores designades i servicis de prevenció.

L 2.4. Promoure la formació sobre prevenció de riscos laborals.

a) Proposar a la Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball mesures d'integració transversal en el sistema educatiu nacional sobre matèries de prevenció de riscos.

b) Col·laborar amb les diferents universitats radicades a la Comunitat Valenciana per al disseny de programes i continguts curriculars en matèria de Prevenció de Riscos Laborals.

c) Establir una formació mínima per a les persones coordinadores de seguretat i salut, en l'àmbit de les obres de construcció.

d) Potenciar els recursos i la utilització de ferramentes TIC en matèria de prevenció de riscos laborals, a través de la formació adequada a persones delegades de prevenció, comandaments intermedis, titulars de llocs de direcció, autònomes, etc.

e) Garantir la formació bàsica de les personesdelegades de prevenció, treballadores designades i empresàries que assumixen la prevenció de riscos laborals en les seues empreses, per agents econòmics i

sindicals, en compliment de l'obligació formativa que marca la Llei 31/1995, de Prevenció de Riscos Laborals.

Objectiu 3. Millorar la seguretat i salut de la població treballadora, amb especial atenció a col·lectius i sectors d'activitats de major risc.

L 3.1. Introduir la visió zero: cap persona ha de morir ni ha de patir lesions greus ni malalties a conseqüència del seu treball.

a) Reducir el nombre de morts, lesions i danys a la salut relacionats amb el treball actuant sobre els sectors, empreses i col·lectius de major risc.

b) Potenciar l'efecte tractor de les grans empreses sobre les cadenes de subministrament.

c) Promover l'aprenentatge i la innovació social tant per via negativa (investigació d'accidents) com a positiva (difusió de bones pràctiques).

L 3.2. Millorar els entorns ergonòmics i psicosocials a les empreses valencianes.

a) Potenciar l'activitat preventiva en les empreses en l'àmbit de l'ergonomia i psicosociologia.

b) Promourer programes participatius de millora del benestar laboral en les empreses.

c) Reduir la incidència de lesions osteomusculars i de problemes relacionats amb la salut mental d'origen laboral en la població treballadora.

L 3.3. Millorar la integració de la seguretat i la salut laboral en La salut pública.

a) Promoure una major coordinació institucional en matèria de seguretat i salut laboral entre les administracions laboral i sanitària de la Generalitat Valenciana.

b) Integrar la prevenció de riscos laborals en les actuacions i programes de salut pública.

c) Promoure actuacions específiques encaminades a millorar la cobertura en seguretat i salut laboral dels col·lectius més desprotegits, així com en pimes i micropimes.

Objectiu 4. Enfortir la participació de la interlocució social i la implicació de les persones empresàries i treballadores en la millora de la seguretat i salut en el treball.

L 4.1 Reforçar el paper dels òrgans consultius i de participació institucional en matèria de prevenció de riscos laborals.

a) Constituir grups de treball o comissions amb objectius clars i definits. Entre altres:

    -Comissió de risc químic.

    -Comissió de TME.

    -Comissió riscos psicosocials.

    -Comissió de seguiment d'actuació dels Servicis de Prevenció.

b) Promoure la creació d'un òrgan de participació d'interlocució econòmica i social més representativa en els òrgans de participació

institucional conformats per la ITSS i la Direcció General de Treball i Benestar Laboral.

L 4.2 Potenciar la negociació col·lectiva per a aconseguir acords que promoguen la integració de la prevenció de riscos laborals en les empreses i la implicació de les persones treballadores i empresàries en el compliment responsable de les seues obligacions preventives.

a) Promoure i incentivar acords sectorials en la negociació col·lectiva amb especial incidència en les PIMES amb activitats d'especial risc, desenrotllant plans de gestió preventiva i protocols d'investigació d'accidents de treball que reforcen tant les seues estructures preventives com perquè incorporen l'assistència tècnica de recursos especialitzats designats per les organitzacions empresarials i sindicals firmants.

b) Promoure la col·laboració preventiva interempresarial territorial i sectorial amb la participació de les organitzacions empresarials i sindicals més representatives de la Comunitat Valenciana.

c) Promoure accions sobre drogodependències i altres addiccions en l'àmbit laboral.

d) Promoure plans de seguretat viària en l'àmbit laboral.

L 4.3 Promoure en l'acord del Tribunal d'Arbitratge Laboral (TAL) de solució autònoma de conflictes col·lectius:

a) Dotar de suport tècnic i financer a la creació i funcionament d'una Comissió Tècnica de Seguretat i Salut en el Treball en el TAL que assistisca els procediments de solució autònoma de conflictes col·lectius que troben el seu origen en qüestions relacionades amb la seguretat i salut laboral.

L 4.4 Promoure la integració de la prevenció de riscos laborals en les PIMES amb una major implicació de les empreses i les persones treballadores.

a) Fomentar i dotar de suport financer per a la promoció de la cultura preventiva i assessorament en seguretat i salut laboral des de les organitzacions empresarials i sindicals més representatives de la Comunitat Valenciana.

L 4.5 Potenciar la cultura de la Seguretat i de la Salut en l'empresa.

a) Garantir la informació i formació de les persones delegades de prevenció, treballadores designades i empresàries (especialment titulars de llocs directius i comandaments intermedis) en la gestió de la prevenció orientada a la millora de les condicions de treball.

b) Afavorir el compromís de la direcció de l'empresa en la gestió de la prevenció i la col·laboració de les persones treballadores i els seus representants en l'activitat preventiva per a aconseguir una gestió de la prevenció integrada.

4. IMPLANTACIÓ CONTROL I SEGUIMENT

Implantació a través de Plans anuals, en els que es definiran subjectes responsables de les accions concretes a dur a terme, amb els indicadors previstos per a poder realitzar un seguiment del compliment de cada acció.

Es crearà una Comissió de seguiment del Pla Estratègic que proposarà els Plans Anuals i realitzarà el seguiment dels mateixos i revisió d'objectius anuals, en cas necessari, que es presentaran a la Taula del Diàleg Social d'Economia, per a la seua aprovació en el primer semestre de l'any anterior al de la seua execució.

La Comissió de seguiment estarà formada per les organitzacions empresarials i sindicals mes representatives, així com per representants de l'Administració Valenciana de cada àmbit d'actuació.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

1. Sempere JM, Hernández H, Esteban, V. II Enquesta de condicions de treball a la Comunitat Valenciana. Fundació de la Comunitat Valenciana per a Prevenció de Riscos Laborals. València, 2009.

2. Instituto Valencià de Seguretat i Salut en el Treball. Informe relatiu a l'evolució de la sinistralitat laboral a la Comunitat Valenciana des de 1999 fins a 2016, realitzat per l'INVASSAT, prenent com a base les anàlisis estadístiques anuals de sinistralitat laboral, elaborats per la Direcció General amb competència en matèria de treball

3. Instituto Valencià de Seguretat i Higiene en el Treball. Estadístiques d'accidents de treball de la Comunitat Valenciana. Any 2016

4. Instituto Valencià de Seguretat i Salut en el Treball. Caracterització dels accidents greus i mortals a la Comunitat Valenciana en l'any 2016 [monografia en Internet]. València: Institut Valencià de Seguretat i Salut en el Treball (INVASSAT);2011. Disponible en:

   http://www.invassat.gva.es/documents/161660384/163141765/Estudio+de+siniestralidad+2016+cs/8cb1d011-ca84-4021-a4c7-3cec7e275aeb

5. García AM, Gadea R, López V. Impacte de les malalties laborals a Espanya. Informe elaborat per l'Institut Sindical de Treball, Ambient i Salut. ISTAS-Comisiones Obreres. 2007. Disponible en:

   http://salud.discapnet.es/Castellano/Salud/Documents/Mortalidad%20y%20morbilidad%20de%20origen%2020laboral.pdf

6. García Gómez M, Urbaneja Grunya F, García López V, Estaven Buedo V, Rodríguez Suárez V, Miralles Martínez-Portillo L t'al. Característiques dels sistemes de comunicació de les sospites de malaltia professional en les comunitats autònomes. Rev Esp Salut Pública. 2017;Vol. 91: 17 de

març: e201703026. (citat 2017); 102/F. Disponible en : http://www.redaly-c.org/pdf/170/17049838026.pdf

7. Kieffer C. Nouveau rapport sur la déclaration des maladies professionnelles : problématique et bonnes pratiques dans cinq pays européens. Eurogip [Internet]. Gener 2015 [citat 2017]; 102/F. Disponible en:

   http://www.eurogip.fr/images/publications/2015/Rapport_DeclarationMP_EUROGIP_102F.pdf

8. Esteban V, Santolaria E, Casanova S, Cadeddu P. Informe SISVEL 2014. Principals resultats. [monografia en Internet]. València: Direcció General de Salut Pública; 2015. Disponible en: http://www.sp.san.gva.es/DgspPortal/docs/INFORME_SISVEL_2014_PRINCIPALES_RESULTADOS.pdf

9. Instituto Valencià de Seguretat i Higiene en el Treball. Estadístiques de malalties professionals de la Comunitat Valenciana. Any 2016

10. Pinilla J, Almodóvar A, Galiana PL, Hervás P. Enquesta Nacional de Gestió de Riscos Laborals en les Empreses. ESENER-2 – Espanya [monografia en Internet]. Madrid: Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball (INSHT); 2014. Disponible en: http://www.oect.es/InshtWeb/Contenidos/Documentacion/FICHAS%20DE%20PUBLICACIONES/EN%20CATALOGO/OBSERVATORI/ESENER%20dos.pdf

11. Marco estratègic de la UE en matèria de salut i seguretat en el treball 2014-2020.
    http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=es&catId=89&newsId=2053&furtherNews=is gregues

12. Instituto Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball (INSHT). Estratègia Espanyola de Seguretat i Salut en el Treball 2015-2020. Treball [monografia en Internet]. Madrid: Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball (INSHT); 2015. Disponible en: http://www.insht.es/InshtWeb/Contenidos/Documentacion/ESTRATEGIA%20SST%2015_20.pdf

13. Institut Valencià de Seguretat i Salut en el Treball. INVASSAT. Resultats de les enquestes de valoració del sistema de PRL en les empreses de major sinistralitat de la Comunitat Valenciana. Pla d'actuació contra la sinistralitat laboral 2015 [monografia en Internet]. València: Generalitat. Institut Valencià de Seguretat i Salut en el Treball. INVASSAT; 2015. Disponible en:

http://www.invassat.gva.es/documents/161660384/163141765/Resultado+de+la+encuesta+de+valoracion+2015_CS/d7318e40-3504-4dac-9abe-358c2565a4a7

14. Instituto Valencià de Seguretat i Salut en el Treball. Caracterització de la seguretat viària laboral a la Comunitat Valenciana. Any 2016.

15. Almódovar A, Galiana ML, Hervás P, Pinilla MJ. VII Enquesta Nacional de condicions de Treball [monografia en Internet]. Madrid: Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball (INSHT); 2011. Disponible en:

http://www.insht.es/InshtWeb/Contenidos/Documentacion/FICHAS%20DE%20PUBLICACIONES/EN%20CATALOGO/OBSERVATORI/Informe%20(VII%20ENCT).pdf

16. COM (2014). Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on an EU Strategic Framework on

Health and Safety àt Work 2014-2020. Available on: http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=151&langId=en

17. Instituto Valencià de Seguretat i Salut en el Treball. Informe relatiu a l'evolució de les malalties professionals a la Comunitat Valenciana des de 1999 fins a 2016, realitzat per l'INVASSAT, prenent com a base les anàlisis estadístiques elaborats per la Direcció General amb competència en matèria de treball.

Generalitat Valenciana

Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball

Institut Valencià de Seguretat i Salut en el Treball INVASSAT

www.invassat.es secretaria.invassat@gva.es